

СРПСКИ СИОН

Год. XII

Број 40

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ

ВЛАСНИК

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије

УРЕДНИК

Протопрезвитер Јован Јеремић

У Ср. Карловцима у недељу 6. октобра 1902

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

Његово Високопреосвештенство господин епископ Будимски и администратор епархије Темшварске *Лукијан Богдановић* благоизволео је рукоположити свршенога богослова Миливоја Поповића из Јосифова, дана 26 септембра (9. октобра) о. г. за ђакона, а дана 27. септембра (10. октобра) за презвитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Народно-црквени сабор.

XXXV. Седница 5 (18.) јула 1902.

ПОСЛЕ ПОДНЕ.

Председава потпредседник *Др. Ђорђе Крајковић*.

Бележе: *Ј. Воркашић* и *Др. М. Бабић*.

На дневном реду је избор главног школског референта.

Известилац *Др. Миша Мушицки* референше у име петиционог одбора о раду истога одбора у овоме предмету, те чита имена компетената, и њихову квалификацију као што следи:

1. *Александар Марић* родом из Чуруга 1869. Свршио је 6 разреда гимназије у Варшави, 2—3 разред учитељске школе у Карловцу са одликом 1890. г. Педагогијум слушао је у Бечу 1892. У Јени 6 семеструм и није полагао ништа. У Бечу је колоквирао. Служио је од 1897.—1901. у Бечу као учитељ српског језика и појања на задовољство.

2. *Радивој Поповић* закаснио се са молбом, те се не може узети у обзир.

3. *Јован Поповић* није приложио никакве сведошце о квалификацији.

4. *Миша Ђорђевић* родом из Новог Сада 1862. Свршио 4 разреда гимназије, 1881. свршио препарандију Семборску са одличним успехом. Испит положио за више пучке школе из граматичко-историјске групе 1899. године. Служио је по сведошцима као учитељ у Кулпину, Сентомашу и као редован наставник Више Девојачке Школе од 1892—1902. год.

5. *Ђорђе Поповић* рођ. из Суботице 1870. Свршио је професорски испит на Будимпештанском универзитету са добрим успехом 1898. На Панчевачкој државној гимназији учио је у приправном разреду, који одговара 4 основ. разреду, 1895. 6. У дољњем разреду Панчевачке државне више трговачке школе поучавао

www.још француски језик 1896/7. У Вршцу је од 11. 24. марта 1893. служио с успехом као привр. школски референт. Ниједна сведоџба није у оригиналу но у преводу и препису одоствореном конзисторијалним бележником Вршачким.

6. *Милан Недељковић* рођ. у Каменици, испит зрелости у Карловцима 1883, 3 године универзе у Загребу и Грацу. Г. 1892. положио је стручни испит у Загребу за целу гимназију, из историје и географије, а слушао је осим тога и немачки језик и литературу. Од 1886. г. као супленат, а од 1892, као редован професор с оценом похвално и примерно. Немачки говори потпуно, мађарски од чести зна и имао би се усавршити.

7. *Душан Сперњак* рођ. у Избишту 1864. Свршио је од I—V у Панчеву реалку и од VI—VIII. гимназију у Н. Саду. Матурирао 1884. с одликом. Универзу у Будимпешти с похвалним успехом. Струка му је немачки и књижевност, споредан мађарски језик и књижевност. Служи од 1890 на Карловачкој гимназији са врло добрим успехом. Зна словенски и вичан црквеном појању.

8. *Др. Данило Трбојевић* рођ. из Смиљана 1870. Матуру у Госпићу 1889. с врло добрим успехом; промовиран је 1894. у Бечу за дра филозофије и грчког језика с латинским, као споредно. Слушао је предавање у Загребу и Бечу. Стручан испит положио је 1896, у Загребу. Служио је у Сењу и Госпићу од 1895—1901, а по том до данас на Земунској реалној гимназији бесприкорно.

9. *Мата Косовац* рођ. из Силбаша 1849. Свршио 1870. учитељску школу Сомборску са врло добрим успехом. Од 1878—1879. био је у учитељском Семинару у Фалберштату као народни питамац с добрим успехом. Служио је од 1870—1898. у Меленцима као учитељ. Члан је епарх. школ. одбора од 1872. до данас. Г. 1896. замењивао је Миту Долгу. Не доказује знање мађар. језика.

10. *Славко Коларовић* родом 1865. из Карловаца. Матуру са одликом 1883. на Карловачкој гимназији. Слушао је у Грацу и Бечу; 1887. г. апсолвирао филозофски факултет. Оспособљен је у Загребу 1891. и то као главне предмете математику и физику. Служи од 1887. у вел. Гимназији Карловачкој на задовољство.

11. *Тихомиљ Остојић* рођ. у Т. Сент-

миклушу 1865. Свршио је у НСаду гимназију 1884. Апсолвирао на Пештанској универзи 1888. год. Стручан испит положио је 1894. из немачког језика и књижевности као главан, а српски језик и књижевност као споредно са врло добрим успехом, педагогијски испит с похвалним успехом. За професора гимнастике оспособљен је у Пешти 1888 са добрим успехом. Сведоџба да је у Пештанској вербаоници за професора од 9. 11. 1893. до 23. 2 1894. вредно учествовао. Служио је од 1 11. 1889. год. на Новосадској вел. гимназији и то као редован предмет српски језик и књижевност. Обучавао цркв. појање од 1889/90. до 1894/5. год. Гимнастику од год. 1880—1901. Управитељ Учитељског Конвикта 1896—1900.

12. *Миша Калић* нема прилога никакви.

13. *Миша Нешиковић* нема прилога никакви.

14. *Милан Стеванов Радовић* рођ. Вргин Мосту 1870. Реалну гимназију у Раковцу, свеучилиште у Загребу 1898. из историје и географије као главних предмета. Служи у Вуковару на реалној гимназији од 1894—1902.

15. *Александар Јорговић* позива се на прилоге код Школског Савета. Сад подноси сведоџбе о привр. школ. референтству од 1897—1902.

16. *Јован Грчић* рођ. у Вуковару. Матуру 1872., професорски испит у Пешти 1882. с добрим успехом из латинског и грчки као споредним. У Грацу 1876. апсолвирао је права. Државни испит у Грацу.

Предлажући горње молбенице известилац примећује, да су М. Недељковић, Душан Сперњак, Мата Косовац и Св. Коларовић своје молбенице повукли.

Потпредседник *Др. Ђорђе Красојевић* позива, да се приступи избору.

После довршеног гласања констатовано је, да је гласало 64 посланика, Ђорђе Поповић добио је 36, Тихомиљ Остојић 27 и Др. Трбојевић 1 глас.

Потпредседник *Др. Ђорђе Красојевић* проглашује, да је Ђорђе Поповић изабран за главног школског референта.

Узима се на знање.

Прелази се на избор епархијских школских референата за Бачку-Будимску; и Темпшварску-Вршачку епархију.

Известилац *Др. Александар ил. Рожњић*

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

извештава о раду петиционог одбора у овом предмету и чита имена и квалификације компетентата. Компетовали су: 1. *Мита Грујић* професор на Горњо-Карловачкој учит. школи; 2. *Мата Косовац*; 3. *Милан Мандровић* заменик епархијског школског референта у Темишварској и у Вршачкој епархији; *Павле Терзин* учитељ у Ади; 5. *Милан Манојловић* професор Више Девојачке Школе у Сомбору; 6. *Живојин Јанковић* секретар кр. школског надзорништва у Темишвару; 7. *Александар Марић*; 8. *Димитрије Клицин* учитељ на основној школи у Вршцу; 9. *Мита Ђорђевић* учитељ на Вишој Девојачкој Школи у НСаду; 10. *Александар Јорговић*, заменик епарх. школског референта у Бачкој и Будимској епархији.

Потпредседник *Др. Ђ. Красојевић* позива сабор да приступи избору најпре епарх. школ. референта за епархију Бачку-Будимску.

После свршеног гласања

Потпредседник *Др. Ђ. Красојевић* саопштава, да је гласало 64 посланика, те је Мита Ђорђевић добио 39, а Александар Јорговић 25 гласова. Према томе проглашује *Миту Ђорђевића* изабраним епархијским школским референтом за Бачку-Будимску епархију.

Мита Ђорђевић захваљује се сабору на одликовању овим избором.

Прелази се на избор референта за Темишварску-Вршачку епархију. После избора —

Потпредседник *Др. Ђ. Красојевић* саопштава, да је предано свега 63 гласанице, од којих је 36 гласова пало на Миту Клицину, а 27 на Милана Мандровића. Према томе проглашује *Миту Клицину* изабраним.

Известилац финансијског одбора *Милан Бакић* реферише о молби Илије Машића протопрезвитера и пароха Оточког ради дознаке и исплате путних трошкова и дневница за време сабора 1897. и предлаже да му се исплати 13 К 60 п.

Стеван Калембер противан је предлогу финансијског одбора, јер за то време за које Машић тражи дневнице био је његов избор уништен, те предлаже да се одбије његова молба.

Прима се предлог Ст. Калембера.

Известилац *М. Бакић* реферише о поверственим трошковима М. Николајевића, Ј. Магарашевића и Дра М. Мушицког, те пред-

лаже да им се одобри сваком по 65 К 24 п. — Прима се.

Исти *известилац* реферише о поверственим трошковима Др. Н. Ђурђевића и М. Медаковића предлаже да им се укупно одобри 162 К 80 п.

Прима се.

Исти *известилац* реферишући о молби Мите Чобанића и Петра Манојловића саб. подворника у предмету њихових дневница, предлаже да им се одбори у име дневница сваком по 4 К дневно.

Прима се.

Прелази се на тумачење неких параграфа привремене епархијске уредбе. (Извештај о овој расправи донели смо већ у 28. и 29. броју „Срп. Сиона“.)

Др. Ж. Миладиновић у име одбора за прешне предлоге предлаже, да се ова ствар упути Саборском Одбору.

Прима се.

Потпредседник *Др. Ђ. Красојевић* јавља, да је извештен да је записник седнице од пре подне доготовљен, те позива перовођу да га прочита.

Перовођа *Ј. Воркавић* чита записник и примећује, да је из записника изостала његова изјава, да неће учествовати у верификационој расправи мандата Сомборских пошто је гласао да се верификација одгоди.

С овом примедбом записник се оверовљава.

Потпредседник *Др. Ђ. Красојевић* затвара седницу у 7 сахати у вече и заказује другу за сутра у 8 сахати пре подне.

XXXVI. Седница 6. (19.) јула 1902.

ПРЕ ПОДНЕ

Педседава потпредседник *Др. Ђ. Красојевић*.

Бележе: *Др. Миливој Бабић* и *Мита Ђорђевић*.

Прочитани записник прошле седнице оверовљава се без примедбе.

Др. Бранко Илић тражи пре дневног реда реч на основу пословника, јер му је јуче та реч закраћена. У особној ствари почија наводе посланика проте Јована Јеремића у јучерашњој седници, да се поводом дебате о интерпретацији контролног права од стране Саборског Одбора под појмом „органи“ не могу разумети наша автономна представничка тела,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

као што су сабор и епархијске скупштине, јер су по § 1. Саб. Устројства ово организми, тела, заступства, а органи су само поједини делови тих организама, тела и заступства.

Изјављује, да је мишљење проте Јована Јеремића у томе питању погрешно.

На знање.

Др. Александар ил. Рокнић говори како је било много протеста и многи су избори уништени. § 17. и 21. §. су рђаво тумачени. Поднаша прешан предлог, за одлуку, да славни сабор изволи упутити Саборски Одбор да у што краћем року изради проведбену наредбу ради тачног извршења одредаба изборног реда, и да ту проведбену наредбу комуницира надлежним административним властима. Мисли да је предлог прешан, да се избегну неправилности и бирање више посланика у једном срезу.

Прима се и прешност и предлог.

Др. Ал. Рокнић. Познато је, да све уредбе треба да провејава једнакост. С тога установа, правило, начело, које је томе противно, много смета. Сваком је познато, да је Синод издао дисциплинарна правила, која не одговарају духу времена. Неколико примера хоће да наведе, који хоће да свештенике дегредују. Чита §. 14. и протестује против одузимања права гласа свештеницима у јавности. — Упозорuje на §. 22., где је забрањено, да се свештеници парниче без дозволе епископа. Док свештеник добије право то, може да прође рок и он да изгуби парницу која је праведна. — Упозорuje још на §. 44., где се ограничава свештеницима право учешћа и у сабору овом и тражи се за то епископска дозвола. Упозорuje да то прети и егзистенцији саборског устројства. Ако сјај епископа буде још друкчији, а ми смо видели овде у сабору млађе калуђерске снаге, каквим назадним духом дишу, онда то може да буде несрећа. Држи да би ово требало променути према аутономији и духу времена. — Упозорава још на §. 86., §. 87., и §. 90., те поднаша предлог, да се Саборски Одбор упутити, да представком умоли св. Синод ради измена дисциплинарних правила за свештенике према начелима наших автономних уредаба и напредном духу данашњег времена.

Прима се прешност и предлог.

П. Мандровић. Међу петицијама, о којима је петиционални одбор поднио сабору свој извештај и предлог, била је и петиција одбора

за градњу српске православне цркве у Крижевцима. Петицију ту упутно је сабор прорачунском одбору. Говорнику није познато, да ли се прорачунски одбор бавио том петицијом али пошто је ствар, ради које је петиција поднесена, веома хитна и важна по Православље и Српство оних крајева, моли сабор, да упутити ту петицију Саборском Одбору са одлуком, да Саборски Одбор из извора што му га прорачун ставља на расположење, што пре и што већу припомоћ одреди и изда за унутрашње украшење српске православне цркве у Крижевцима.

Др. Славко Милетић поднаша овај прешан предлог: „Извештени смо, да заступник земаља из оставине Јована и Марије Трандафилке тако званих „Најгрунда“ и „Беле њиве Ривице“ који се уговором обвезао, да закупљено земљиште неће субарендирати и да ће сваке године једну петину остављати за угар, те услове закупног уговора не испуњава. С тога предлажем, да се упутити Саборски Одбор, да ову ствар неодложно даде извидети. Ако би се извиђајем констатовала повреда уговора има се Саборски Одбор постарати, да се закупник, коме уговор у погледу „Најгрунда“ већ 1. октобра о. г. истиче, за времена принуди на исплату уговором утврђене конвенционалине казне, односно, да му се положена кауција у име горње казне задржи а у погледу „Беле њиве и Ривице“ да се од закупног уговора одустане и нова лицитација распише“.

Прима се.

Потпредседник *Др. Ђ. Красојевић* јавља, да је сабору стигла оставка проте Јована Бороте члана Школског Савета, те позива одбор за дневни ред, да још данас стави на дневни ред избор једног члана Школског Савета.

На упит *Др. М. Михајловића* извештава потпредседник да члан Школског Савета Теофил Димић није хтео примити допис, којим му се припошљује неповерење овог сабора.

Узима се на знање.

Известилац одбора за дневни ред *Др. Ж. Миладиновић* предлаже, да пре петиција дође на дневни ред граваминална представка.

Др. М. Михајловић пре отпочете расправе исправља неке штампарске погрешке у нацрту граваминалне представке саборске већине.

Др. Б. Медаковић исто чини у нацрту мањине.

Др. М. Михајловић моли да истакне значај преставке већине. Свакако је интересантан постанак адресе. Сваком је познато, да је било гласова, да сабор неће бити дуга века, неће моћи радити.

Ти пророчки гласови, чули се пре у журналистици, а и овде. Нису се испунили. Како смо на крају сабора, могу рећи да се говорило, да су у сабору револуционарни елементи. Рекло се, да нисмо у стању, да радимо. А гле, сабор је радио, и много посвршавао.

Испоставило се, што сам већ рекао, и понављам да је истина, да су пророци ваљали само пре Христа, што сам онда казао кажем и сада. Пророци из доба после Христа чим отворе уста они се срамоте.

Рекло се ван сабора, а и иначе, да неће преставка доћи на ред, јер се сабор боји владе. Мањина вели, да је кратка, тражи је да буде дужа.

Ја не мислим, да дебљина књиге преставља важност књиге. То је био мотив да је саборска већина избегавала понављање. Што је било у представкама зборова, из представака општина, посланика, то се овде не понавља, на то се само позива. А изнето је оно, што је најкрупније и што није било познато. Представка већине доказује потребу, да се што пре приступи законодавном раду уз гаранције. Ако буде потребе рећи ће на крају коју више.

Др. Б. Медаковић жали, што се одбор за гравам. представку није могао сложити у једном нацрту, али кад је већ морало доћи до два нацрта, то он као и у одбору отклања нацрт већине а препоручује нацрт мањине што га је са својим друговима предложио. На крају смо првога периода и првога заседања саборског, у којем смо кабо-тако обавили најпречи рад, попунили и обновили врховне наше органе и савладали од толико година нагомилани административни и контролни рад сабора. Слава Богу и хвала краљу нашем, што смо и толико, а после толико година, радити и свршити могли. Али црква наша, школа наша траже више, много више! И ко им добра жели, ко им жели напретка и развитка, али шта кажем развитка? та ко им живота жели, ко жели да не угине у маразму, који је притиснуо наш н.-ц. живот, сваки тај тражи више, више очекује.

И заиста: живота и спаса, па онда на-

претка биће и у цркви и школи нашој тек ако и кад сабор наш буде могао срећно решити и други тежи свој задатак, законодавни и организаторни рад. Ваља средити заостале и заплетене одношаје, оживити обамрле институције, а нашу н. ц. организацију, нашу автономну зграду не само доградити, јер што је грађено то је скоро све и разграђено, што је подигнуто већ и поткопано и разровано, већ управо извести ренесансу наше автономне зграде. Али од тог другог нашег рада не дели нас само време, јер ово саборски рад прекинути морамо, већ се ту налазимо пред једном великом препреком. У целом нашем н.-ц. животу а нарочито у законодавном и организаторном раду наших сабора, од првог почетка, од прве октројке у саб. устројству, утицала је кр. угар. влада, тако да се у нас већ пољуљала вера, да има устава поред свега зак. чл. г. 1701., да има закона, поред свега з. ч. IX. који гарантује право нашег народа на слободно уређење и слободни развитак нашег нар. и цркв. живота, да је овладао осећај да је наша н.-ц. автономија изван закона стављена. Кулминацију је постигло то, кад се нашем последњем сабору 1897. императивно наложило, да пре и мимо сваког другог рада предузме расправу т. з. јединственог статута. Па је ли чудо што је сабор тај категорични императив категорички одбио, је ли чудо што је поникла сумња да се не смера тиме на консолидирање и санирање нашег н.-ц. живота, што је овладало мишљење да се не сме приступити организаторном раду под оваким ауспонијама, где не само да нема гаранција да ће се са израженим основама поступати уставно, већ где је изазвана оправдана сумња да ће се овака основа узети као сунстрат новим октројкама, новим незаконитостима, новом насиљу.

Ја сам већ у адреси рекао, да је сазив овог сабора без наметнутог дневног реда, триумф права и закона, сатисфакција за сабор 1897., који се у обрани права народа, у обрани слободе сабора самог за закон заклонио. А то је и залог, да ће овај сабор можда моћи решити и други свој задатак. Томе се можемо надати, али то не сме да нас занесе, да нас заслепи, да не уочимо, да превидимо ону голему препреку нашем зак. организаторном раду овога сабора.

А кад уочимо једну ту препреку, па кад

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

тражимо начин да је свладамо, долазимо до тога, да нам спас може доћи само са оне висине, са које су нас много пута зраци очинске љубави и милоште огрејали.

И што је овај сабор сазван, и што је могао до сада да ради, имамо да захвалимо тој помоћи и томе старању. Други фактори нису до сада показали озбиљну сталну жељу, да се консолидира наш н.-ц. живот и наша н.-ц. организација, већ су просто за ово абнормално и незаконито стање наше автономije, које води пропасти наше цркве и наше школе, наиме моралном расулу нашег народа, које не може да служи ни на корист а камо ли на част отаџбини нашој — цинично бацали кривицу на наше досадање саборе, на досадање посланике и на народ који је те посланике бирао. А да горка ова иронија буде потпуна, и Срби посланици на зем. саборима, које је исти тај народ бирао, у нади да ће му бар у најрођенијој ствари бити браничи, идентификовали су се у томе често са тим факторима, па су их као у свему тако у и том придржавали и подупирали.

И за то треба, за то мора бити граваминална представка, а тенденција јој мора ићи у два правца: да изнесе верно црну слику нашег н.-ц. живота, и изнесе све узроке, који су до тога довели, па да код светле круне наше затражи заштите и помоћи, да се ови узроци уклоне, вера у моћ устава и закона поврати и тиме грдна она сметња законодавном и организаторном раду сабора уклони, а да одбије ону обеду, да су и сама организација и рад наших сабора криви, што је и црква и школа у овако јадно стање дошла.

А са тога гледишта не може представка већине задовољити ни у ком погледу ни по експозеу, који је непотпун, нити по петиту, који је нејасан. Бадава уверава др. Михајловић, да је у њој све збијено, што треба да уђе, говорник то не може да нађе. Михајловић је истакао да се адреса већине позива и на народне изјаве. Признаје да је лепа појава што је држање посланика нашло разумевања у народу. Тако треба да буде. Али ипак од горе треба импулз да се према доле разлеже. За то не би хтео да се сабор тек акомодирану енцијацијама од доле.

Зато је говорник са својим друговима из-радио нацрт представке, у којој је после увода

у којем се износе побуде сабора за ову представку и правни и законити темељ, на којем почива право нашег народа, а на који се овај сабор ослања, те према истакнутој тенденцији удешен петит, а у којем у погледу излагања данашњега стања и низања узрока, који су до тог довели реципира представку коју су посланици сабора 1897. у исту сврху саставили, која је резултат дугог, мучног и смињеног рада наших тадањих посланика, наше интелигенције, док је још здружена, сложна била. Унесено је и неколико новијих момената, као наредба о учењу мађарског језика, а тангирана је и позната појава у Синоду, који је врховни орган наше цркве, па нама мора бити и свет и драг. Тиме што је прописан дневни ред Синоду у стварима које иду у најужу сферу његова рада, тиме се задира у суштину наше цркве. С тога препоручује на прихват нацрт мањине.

Буде ил. Будисављевић. Као члан адресног одбора имао сам част изјавити на први мах да прихваћам нацрт адресе врло поштоване већине, јер ова у првом делу садржава достојни израз непоколебиве вјерности и хомагијалне одачности славног овог српског нар. цркв. сабора, а у потоњем се дијелу понешто опћенитим али доста јасним цртама осврће на извјесне тегобе и жеље; док је нацрт адресе врло поштоване мањине уз једнако достојан и топао израз вјерности и оданости при крају изриком изјавио посебну граваминалну представку.

Вијеран томе начелном становишту не могу се придружити ниједној данас предложених граваминалних представака, оној врло поштоване мањине још и зато не, што се је као важан, опсежан и далекосежан предлог имала за времена штампати и међу чланове славног овога сабора разделити не синоћ или јутрос, већ 48 сати прије распре, како то нарочито приписује § 14. пословника.

Ово ми је част славном сабору изјавити. *Др. Никола Ђурђевић.* Хоће да поблије Медаковића и то самим Медаковићевим уводом и свршетком. Др. Медаковић вели да је сабор овај добио задовољење за сабор од 1897. г. признаје да су данас настале друге прилике, а на крају хоће ипак адресу од 1897. год. То се двоје код Медаковића потиरे. Медаковић као чаробник хоће да ускрене из мртвих

Н. Максимовића. И то да га ускрсне у њему, Ђурђевићу. Но Максимовић је хтео само законодавни рад и радом тим да санира повреде. Ал он, Ђурђевић, држи да се и законодавним радом могу повреде санирати. Максимовић није тражио гаранције, а он Ђурђевић их тражи.

Истиче достојанственост излагања у адреси већине; истиче гравамина њена. Гласаће за преставку већине и свршава говор једном реченицом из „Ифигеније“.

М. Медјковић наглашава, да док постоје гравамина, да све дотле не види разлог, да се напусти граваминалан правац. Та су гравамина тако флагрантна, да већ многи Срби писци, кад пишу о аутономији, гледајући тужни положај њен, узвикују боно и тужно: ми немамо аутономије.

Да је то истина навађа, како нијесмо го-сподари у својој кући и како је дозвољен уток на министарство против свих одлука наших највиших аутономних власти. Спомиње на даље жалосну појаву, да ми нијесмо у стању ни 100 К. из неприкосновеног и клерикалног фонда узјамити без одобрења угарске владе. Те повриједи постоје од прије, а нових има доста и даномице се јављају. Тако је повриједа аутономије у том, што је министар богочасти и јавне наставе у Пешти издао наредбу, да се на мађарском језику учи вјеронаук.

Као највећу повриједу спомиње октројсање дневног реда св. Архиепископског Синоду. Сматра то за врло велику повриједу, јер је црква с тијем у врхунцу повријеђена. Говори, да је жалосно да црква нема ни толико слободе, да слободно вијеће о својим приликама и неприликама.

Чуди се да већина у раду овога сабора налази толику сатисфакцију, те да хоће за љубав те неке сатисфакције, да напусти граваминалан правац. Спомиње, да су се граваминалног правца држали сви наши сабори, као представници народне воље. Народ је то увијек хтио, па се чуди, да неко данас тврди, да то није народна воља, и то баш данас, кад су Мађари толико узурпирани народних права, да више немају шта добити. У овоме положају, у ком се сад налази аутономија, вели, да би био гријех заборавити силом на гравамина. Па пошто представка мањине, на име представка самосталне странке, та гравамина таксативно набраја и жели и моли прејасну круну,

да се санирају, то да одговори дубоком свом освједочењу, које је освједочење заиста и народно, изјављује, да ће са одушевљењем гласати за ту представку, а сабору препоручује, да ју прихвати.

Мл. Ђубојевић жали што види разлику између радикалне и самосталне странке. Упозорује на почетак рада.

Самостална странка је једнако у овом сабору одбијала предлоге радикалној странци. Је ли то потребно било? Држи да није.

У самосталну странку на овом сабору као да је ушла друга крв... (Председник опомиње говорника, да се држи ствари.) Он прелази на предмет, тражи и опет слогу.

Св. Прибићевић. Потреба граваминалане представке осјећа се живо, — у том да је она потребна, слажу се и радикали и самосталци. Таково схваћање одговара традицији наших сабора и подржава континуитет њихова рада. Међутим треба узети у обзир, да је срп. народ био присиљен држати се граваминалног правца, — политика срп. у овим земљама од дана сеобе па до данас била је *par excellence* граваминална. Није тешко уочити разлоге такве народне политике. Привилегије које су австријски Ђесари даровали срп. народу, обухваћале су поред оних права, која се односе на управу цркве и школе, још и права политичка. Међутим кад је долазило до примјене оних обећања, која су у привилегијама садржана, осјетио је српски народ сву неугодност свога положаја. Увијек се више обећавало, него што се испуњавало, а то је довољан разлог, да оправда незадовољство српског народа и граваминалан правац његове политике. У осталом у доба апсолутизма било је теже стати на то становиште, јер поднашати гравамина круни, значило је тада критиковати донекле поступке круне.

Познато је, како је гласовити митрополит Видак, који се радо истицао као *Caput Nationis in Saecularibus*, поводом своје граваминалане представке добио општар укор па и казну од Ђесарице, која се сматрала његовим тужбама лично погођена. Па ипак у то доба апсолутизма није се жањао српски народ дати олушке свом незадовољству. У уставној ери положај је сасвим друкчији, јер се тужбе народа и сабора имаду схватити као тужбе проти поступцима и инкоректностима одговорне уставне

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

влдае, а никако и ни у ком случају није њихов оштрац наперен против прунџи. Па кад су наши дједови имали смјелости да упозоре круну на неправде и неправилности у незгоднијем свом положају, можемо то учинити и ми.

Год. 1791. за вријеме владавине цара Леополда II. инартикулисана су привилегијална права, која су данас обухваћена у појму народно-црквене аутономије и онај дио политичких привилегијалних права, који се не коси с угарским уставом. Тијем је проведена рецепција српскога народа, он је за свој рад добио закониту подлогу.

Од тада су дакле Срби престајали стајати на искључиво привилегијалном становишту, и могли су се одавати нади да ће њихова узаконена права у оквиру угарског устава бити респектована. Али ни тај, па ни позније законе који се односе на положај српског народа у овим земљама, није угарска влада поштовала, она је шта више у погледу нас поступала мимо закона, па и против закону. Није ли то био довољан разлог, да народ, који држи до своје народне будућности и угледа, настави традиционалну граваминалну политику и да се у њему породи незадовољство, које није ни у самом државном интересу.

Приговарало се сабору и народу што наши народно-црквени односи нијесу сређени и сва кривица уписана је у наш рачун. Кр. Повјереник шта више рекао је, да одобрава напуштање граваминалног правца, којег је означио неплодним путем. Зар није тим казао, да је сав узрок несрећности наших одношаја, неповољној ситуацији у којој се налазимо, баш у том, што се је народ увијек држао граваминалне политике, зар није тим ријечима бацио сву кривицу на нас, на наше саборе, на наш народ.

Па пошто је Кр. Повјереник потпредседник угарског парламента, који добро познаје интенције и расположење угарске владе, држи говорник, да његово мишљење није осамљено, да тако мисли и сама угарска влада. Говорнику је жао, ако је то мишљење превладало код мјеродавних фактора, јер је оно неоправдано и не може издржати историјску критику. Говорник напротив држи, да сва кривица нашег неуспјеха пада на мјеродавне факторе, дотично на угарску владу, која је за правило изабрала, да не поштује наше аутономне за-

коне и суспендује наша аутономна права. Говорник се чуди како једна одговорна влада у уставној држави може и смије читав један народ ставити ван закона или другим ријечима, ударити га државним прогномом. Он држи, он има увјерења да кривице нема на оном фактору, који је од увијек стајао на моралном становишту, а то је српски народ, па ако је тај народ и у сабору и ван њега бранио своје законито становиште и своја узаконена права, онда је стајао на правом путу.

У очи таквих прилика држи говорник за најумјесније, да се досадашњи граваминални пут настави, а разлози, које је истако оправдавају потребу граваминалне представке. Међутим није довољно упозорити на повреде, које је починила угарска влада, него их треба нанизати и краљу доставити, јер ниједна од тих повреда није санирана. Те су повреде многобројне, има их читав Чимборасо и све дотле, док оне постоје, морамо се на њих тужити, јер би се иначе могло схватити, да смо се с њима измирили, да смо се спријатељили са својом судбином. Наша је дужност према народу, да краљу кажемо истину, да тај Чимборасо од повреде срушимо и тим углачемо путеве, које воде коначном уређењу наше народно-црквене организације.

Г. Ђурђевић, посланик новоградишког среза замјера дру Медаквићу, што у име мањине подноси исту представку, каква је поднесена 1897. г. Новоградишки посланик држи, да су сада промијењене прилике, на другој ситуацији одговара и друга представка. Говорник додуше зна, да садашња ситуација није конгруентна са оном од 1897. г. Тада је кр. повјереник диктовао сабору дневни ред, а сада смо били у прилици да га састављамо сами. Но поред свега тога није ситуација битно измијењена. Ни садз, као што ни онда немамо никаквих гаранција, на основу, којих би се могли упустити у законодавни посао.

Слабост октројке прогони нас данас као што и онда. Међутим, ако смо сада могли саставити сами свој дневни ред, није то разлог да напустимо наше дојакошње држање. Ако је то влада допустала, учинила је само своју дужност, респектовала је дотични чланак нашег саборског устројства, а њена је изрична дужност да закон респектује. Не можемо јој на том бити благодарни, ако своју уставну дуж-

ност врши, јер она то мора чинити, јер нас не смије увијек држати у изнимном положају. Др. Михајловић опет противи се представци мањине, јер су сада горе, ваљда код владе, боље диспозиције према нама, а то не треба реметити. Говорник држи, да је становиште дра Михајловића строго опортунистичко. Напошљетку мора изјавити, да сматра сав наш рад сувишним, непотребним, ако он и онда, кад је строго законит, зависи од диспозиције владе. Онда је боље да влада суспендује сва автономна наша права, па ћемо макар знати с ким имамо посла, а бићемо уједно на чисто с нашим положајем.

Српски народ ни тада неће пропасти, јер он, који је могао и знао сачувати чисту и неоскрвљену своју народну душу од времена полатињеног жупана Борне па до добе германске солдатеке и угарског устава, знаће се и другим средствима побринути за своју народну будућност.

Новоградишки посланик замјера дру Медаковићу, што је, бранећи нашу представку, казао да импулс треба доћи од горе, т. ј. од сабора, а не од доле, т. ј. од зборова и општина, да не држи таково схваћање демократичким. Говорник не суди демократизам по томе ко је дао импулс, а држи поуздано, да импулс редовно даје интелигенција. Према томе ниједан рад не би имао демократичне подлоге. Међутим говорник суди, да је и те зборове сазвала интелигенција народа исто тако, као што је на рад покренула општине. Није главно у томе него се има увијек испитивати, да ли су они принципи на којима интелигенција заснива свој рад, оне идеје које она у народ уноси, демократичне или не. Са стране радикала хтјело се казати да наша странка није демократична а то је неисправно и криво. Ми исповиједамо демократичне принципе, јер ти одговарају еволуцији нашег народног живота и демократичном схватању народа српског. Говорник доказује народним пјесмама демократично схваћање српског народа и држи, да она странка, која не би о том рачуна водила, неби имала права и разлога за опстанак. Он и читава његова странка клања се том народном схваћању. Пошто представка, коју је др. Медаковић поднио, одговара начелима, што их је он у свом говору истакао, гласаће за њу.

Медаковић је en passant споменуо, да је

велика жалост и у том, што они фактори, који би били позвани, да код владе заступају интересе наше автономije, не испуњавају своју дужност. Циљао је тим на посланике на државним саборима. Говорник се томе не чуђи, јер зна да их народ није на својим плећима унио у те саборе. Наш је народ послје свијетле појаве Милетићеве напустио политичку борбу и постао пасиван. Баш ради тога он је данас une quantité négligeable у једначини државне политике. То стање не смије остати, — у народу треба развити мисао за све гране народног рада, учврстити вољу за чување народних права на сваком подручју, јер ће он само у том случају представљати једну величанствену појаву.

Др. Б. Медаковић рефлектује на говор дра Ђурђевића. Мило му је што се овај вратио у саборницу да га чује, јер сад се више не би могао тек послје 2—3 недеље пробудити и говорнику одговорати, већ би морао чекати толико мјесеци а можда и толико година. Не само да је др. Ђурђевић са ријечима, са којима је излагао начин, како се само могу санирати повреде од стране држ. власти, дочарао и оживио дра Максимовића, који је исто тако говорио и исти начин препоручивао, већ ево и у пресуђивању положаја сабора од 1897. год. и овог, и препоручивању поступка којег треба да се овај сабор држи, приближује се схваћању дра Максимовића. Разлика је само у томе, што је за дра Максимовића био већ и положај сабора од 1897. тако повољан, да је требао бити поступак мудар, опортунитетски, или као што др. Ђурђевић каже достојанствен. Опет обојица као један осуђују поступак којег смо се ми и на сабору 1897. држали, а конзеквентно и сада држимо. За то се брат Љубојевић толико мучи да себи протумачи, за што су се наше двије странке држале једна према другој сасвим друкчије него сада. Он то тумачи тиме, што као да је дошло „нове крви“. И биће да је од некуд унесена уливена нова крв. Препоручује по ново приједлог мањине.

Др. Н. Ђурђевић. Медаковић је био дугачак он хоће да буде кратак. Истиче да има људи, који криво интерпретирају, као што други боје не разликују.

Мисли и опет, да нетреба подносити представку 1897. године.

Мл. Љубојевић одбија приговоре Медаковића. Ако што не разуме, не разуме самосталну странку јер је сад друкчија.

Др. М. Михајловић. Ника Максимовић је био злодух наше аутономије, он је крив многоме. Према приликама радили су наши сабори и народ и није се истицао увек чист граваминалан правац. И овом приликом видимо исто у адреси већине. Тај је правац и граваминалан и позитиван. Не разуме противнике, који наглашавају континуитет, нит разуме, да је то правац 1897. год. Но 1897. г. било је категорично заповеђено, како да се ради, данас није тако, слободно је остављен дневни ред сабору. Према овој промени морамо се и ми равнати. Шта ће сад адреса из године 1897. коју су израдили посланици. Та је адреса била већ пред краљем и краљ ју је читао, и ако је онда није решио. Зато, што адреса мањине синод навађа, нема првенство, јер оно што се тамо вели, то није доказано позитивно. Он је питао епископе, и нису му казали. Ови су изјавили, да ће већ и они устати, ако има шта.

Констатује, да је патријарх рекао у 1-ој седници гласно, а шта је са граваминама јесу ли пала у бунар? Нису, ово је сада одговор. Ево их!

Констатује и опет да је било успеха и рада; мада су причали да се неће радити. Гледа са поносом на свршен посао у административним стварима. Истина мора још доћи и законодаван рад, али су ипак већ и данас врхови жаока уништени.

После свега овог, моли да се прими адреса већине. (Живео!)

Потпредседник *Др. В. Красојевић* позива на гласање.

Већина усваја нацрт граваминалане пред-ставке већине.

Потпредседник *Др. В. Красојевић* одгађа седницу на $\frac{1}{4}$ сахата.

(После одмора.)

Известилац петиционог одбора *Др. Ал. ил. Рокнић* предлаже, да се молба Димитрија Зеквића, да може компетовати за место у Добановци, уступи МЦСавету да изда директиву конзисторијама како да се поступи.

Прима се.

Исти предлаже, да се молба Ст. Моловића за повишење мировине уступи Саб. Одбору.

Прима се.

Исти предлаже, да се молба прњавораца манастира Гргетега уступи Саб. Одбору.

Прима се.

Исти предлаже, да се молба Тодора В. Поновића, да му се врати у епарх. фонд Бачки унета свота од 2105 К 34 п. врати, — не уважи.

Парох *Божидар Поповић* држи, да петициони одбор није на правом становишту, те предлаже да се молби Т. В. Поповића удовољи.

Др. М. Мушицки. Оваких случајева има много међу петицијама, парохија је 1-ве класе а пароха присиљавају да буде 2-ге класе, као у Баранди. Мисли да се пресија не сме дозволити и да то води корупцији, те предлаже, да се да могућност, да дођу до своје плате ови свештеници. Он је за то, да се ово питање начелно реши. Потпомаже предлог Поповића.

М. Клицин потпомаже одборски предлог.

Сава Цвејић се позива на §. 13. у рескрипту, и мисли, да решења одборова само до сабора вреде; предлаже, да се свота врати.

Предлог петиционог одбора се усваја.

Известилац *Др. Ал. ил. Рокнић* предлаже, да се молба Манојла Грбе и другова за повратак уплате у епархијски фонд поврати, — не уважи.

Иван Јелчић. Епархијска скупштина је закључила да 1% доприносе, тиме је учинила неправду свештеницима. Предлаже, да сабор изрече, да свештеници не уносе %, него као и остали 1 крајц. по души.

Др. Б. Илић држи, да проценат није велики, и тражи изједначење.

М. Клицин. Или сви треба да плаћају у свима епархијама, или нико.

Ј. Магарашевић. Не разуме предлог Бр. Илијћа, противи се опорезивању, јер су свештеници и иначе слабо дотирани.

Др. М. Мушицки не дели мишљење Магарашевића, и држи да се узме и овде контрола над епарх. скупштинама. Тражи, да сви плаћају, а не, да су свештеници тако оптерећени. Мисли да буде једнако разрезан.

Др. Б. Илић одговара у личној ствари Магарашевићу. Примећује, да су световњаци више оптерећени.

Известилац *Др. Ал. Рокнић* реферирше о молби општ. у Мехали ради оправке њихове школе. Предлаже да се молба препоручи Саб. Одбору, да одреди помоћ.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Прима се.

Исти реферише о молби епарх. скупштине вршачке ради паушала свештеницима. Предлаже да се удовољи молби.

Прима се.

П. Мандровић реферише о молби професора горњокарловачке, пакрачке и сомборске прецарандије ради повишења основне им плате и станарине. Молба је оправдана, али се не може испунити, док је садашње школске уредбе која нормира плату њихову. Али им се може одредити сразмјерна припомоћ, док им се новом школ. уредбом не повиси плата. Петициони одбор предлаже, да се молба њихова а исто тако и молба учитеља наших виших дјевојачких школа, који траже припомоћ — упути Саб. Одбору, да у прорачун за год. 1903. уврсти сразмјерну припомоћ.

Прима се.

Исти реферише о молби Ј. Лујановићеве, која тражи да јој се три године, које је провела на комуналним заводима, урачунају у године службовања. — Петициони одбор предлаже, да се не уважи.

Др. Ж. Миладиновић предлаже, да се молба уважи.

Ив. Јелчић позива се на закључак сабора у сличној ствари при одлучивању петита М. Калића. Тражи начелан закључак сабора у тој ствари.

М. Кљичић усваја предлог референтов.

Др. Б. Илић усваја предлог дра Ж. Миладиновића.

Др. М. Мушицки предлаже, да се упуте патронати школски у смислу предлога дра Ж. Миладиновића.

Др. Миладиновић оправдава свој предлог. Известилац *Др. А. Рокчић* усваја предлог дра Ж. Миладиновића.

Прима се.

Исти реферише о молбама М. Симићеве учитељице на вишој дев. школи у Нов. Саду и Н. Петровићеве у Панчеву ради изједначења њихове плате са платом осталих наставника на вишој девојачкој школи. Предлаже, да се та молба на основу шк. уредбе одбије.

М. Борђевић предлаже, да им се одреди сразмерна припомоћ.

Известилац усваја тим пре, што је мало пре решено, да се наставницима виших девојачких школа одреди сразмерна припомоћ.

Известилац реферише о молби Н. Лудачићеве, помоћнице у сомборској вишој девојачкој школи, која тражи повишење плате. Петиц. одбор предлаже да се одбије.

Прима се.

Исти реферише о молби А. Варађанина, да му се на 10 г., које је провео на срп. вероисп. школи, одреди деценал од 200 К. Образлаже предлог петиционог одбора, да се молба одбије.

Прима се.

Исти реферише о молби дра В. Ђисаловића, проф. новосадеке гимназије, да му се урачунају године службе на држ. гимназији. Образлаже предлог петиц. одбора, да се молба одбије.

А. Сандић. Ја сам био за изједначење професора карловачке гимназије са новосадским но тражим, да се обазре сабор на патронат. Истиче заслуге Ђисаловића, и према томе из разлога правичности да се молба усвоји.

Прима се.

Потпредседник *Др. Ђ. Красојевић* затвара седницу у $\frac{3}{4}1$ и заказује други за $\frac{1}{2}3$ после подне.

Епископ пакрачки г. Мирон о овогодишњим закључцима братских сабора у пакрачкој дијецези.

Високопреосвештени епископ Пакрачки Мирон издао је 20. августа о. г. окружницу за подручно свештенство, из које окружнице доносимо онај део, који упућује свештенство у дужности пастирског тешења болесника и одвраћења младежи од ноћних састанака. Тај део архипастирске окружнице гласи овако :

„Како је свештенство наше на овогодишњим својим братским саборима само увидило да је *шјешење болесника*, та врло важна пастирска дужност, доста запуштена, и пошто се и само свештенство изјавило, да вршењу те дужности треба више пажње поклонити, то сходно закључцима појединих братских сабора налазимо у томе погледу прописати следеће :

1. Пастир треба да тражи zgodну прилику, да болеснога парохијана свога посјети, јер то треба да чини и сваки хришћанин.

2. Посјеђивање не треба ограничити само на један једини пут, већ према приликама и потреби то да чини и више пута.

3. Осим осталогa, свештеник треба посјете да употреби и на тјешење, јер болноме помаже утјеха да лакше сноси болове, и да дође лакше до правилнога гледишта на болест; да неропта на Бога; да некињи околину своју, већ с љубави да прима услуге њене и прашта ако му се све неучини онако, како он жели, и када зажели; напошљетку да се и у души својој умири, гледајући своје миле и драге које ће можда набрзо морати оставити, па можда у биједи и оскудици, а да и неговоримо о утјехи коју му пастир може дати спремивши га на хришћански свршетак живота.

4. Тјешење које пастир пружа болесноме, треба да се протеже и на физичке његове потребе, које се могу подмирити који пут и намегним савјетом, и зато свештеници који у богословском училишту нису учили хигијену, требају да си набаве дјело Др. Јовановића Батута о чувању здравља, које је издала „српска књижевна задруга“ и дјело то добро да проуче, јер ће само тако моћи болеснику и његовој околини дати разумна савјета, а уз то ће који пут требати и жртва које нека поднесе радосно и свештеник, а устреба ли, нека покрене на то и друга која су у стању лица.

5. Ријечи утјехе своје треба пастир да оснива на св. Писму, ради чега нека неуморно чита св. Писмо, налазе на вјери у Бога, ради чега треба у болесном ту вјеру одржавати; на дужности човјека да се преда вољи Божјој, ради чега треба болесном напомињати слабост и ништавило и најјачега човека; на нади у доброту Божју, ради чега треба болеснику пригодице разјашњавати то својство Божје, а за доказ да Бог неоставља оне који се Њему предају, треба наводити примјере из живота и из св. Писма: болесне који су са вјером Спаситељу приступали, удовицу наинску, из старога завјета праведнога Јова, а сврх свега самога Исуса Христа као најживљи примјер највеће преданости Оцу небесном, и мирнога поднашања и највећих мука.

Примјере из живота, а и оне из св. Писма, добро ће бити ако си пастир побљежи, а те биљешке чешће пролистава, јер само ће тако бити у стању сјетити се згодног пријера у појединим случајевима.

Приликом тих посјета може према потреби свештеник да поведе ријеч са болесником и о посљедној вољи његовој или тестаменту, и опо-

менути болесника, да за сваки случај „устроји о дому своме“, што је у осталом дужан да уради и најздравији, јер незнамо часа када ћемо позвани бити са овога свијета на онај. Напоменути треба уређење са имовином својом и здравима и болеснима, и тиме и код једних и код других исправљати с једне стране живот и рад њихов, а с друге давати им утјеху и радост да су и с те материјалне стране учинили и као хришћани, и као родитељи сународници и т. д. оно, што су требали да учине.

Свијест о томе да смо расположиле „о дому своме“ онако као што треба, даје здравима радост која им слади живот, а самртнома утјеху, да се лакше растану са овога свијета, о чему требају свештеници да воде особиту бригу. И да је било којом срећом до сада својске о томе бриге, и довољнога пастирскога старања, не би наши толики богаташи умрли као онај за кога вели св. Еванђелије „умрје и богати и погребеше га“!

Осим болесника који страдају од тјелеснога недуга, и којима на горе изложени начин треба утјехе дати, учило је свештеноство наше у народу нашем и другогa болесника, који и ако је засада у напону снаге тјелесне, ал зато ипак носи у себи клицу болести моралне, која обично вуче за собом пропаст и тјелесну.

Болесник тај *младеж* је наша, за овај пут сеоска, која се приликом разних понајвише *поћних састанака* квари и морално трује, ружном пјесмом и забавом гадном и нечистом.

О злу томе и отрову моралноме, осим једног, говоре сви сабори братски, и ми по архипастирској дужности нашој, а на основу резолуција појединих братских сабора, као лијек томе злу и отрову прописујемо слиједеће:

1. Младеж треба док је још у школи, редовно и савјесно катихизирати.

2. Младеж која је школу свршила не треба запуштати, а ону која у школи није ни била, треба такође потражити и у најнужнијем поучавати барем од времена на вријеме.

3. У проповиједима треба свештеник да се дотиче и тога питања, и да на тај начин, а ријечима које доликују свештенику и пастиру, изнесе и пред старије и пред млађе, штетност тих састанака за душу и за срце, за здравље и за господарски напредак народни.

4. У приватним поукама треба дјеловати на родитеље и старије, да ускраћују дјеци

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

својој и млађима дозволу за одлазак на те ноћне састанке у опће, а особито без надзора њихова, а приликом исповиједи треба исто тако у посебним поукама дјеловати и на омладину да се окане тога опаснога и каљавога пута на коме може лако доћи до штете и срамоте и своје и свију својих; а од младежи треба на око узети особито оне, који у таковима приликама предњаче, и дјеловати на њих да не трују себе и другу браћу своју и сестре.

5. Мјесто којекакових гадних пјесама, које руше у народу стид и морал, треба свештенство само, а и помоћу других за то згодних лица, да уноси у народ пјесме чистије, које су кадре подизати у народу понос и честитост и добротину људску и хришћанску.

6. Када народ игра и пјева, особито код цркве, треба да се и свештеник што чешће нађе уз народ, да присуством својим и опоменама дјелује да се нико ничим неогријешити о стид и пристojност.

7. Ако свештенство према прошлогодишњем свом закључку уприличује недељама и празницима састанке за сузбијање страсти пића у народу нашем, имаће на тима састанцима и прилике и згоде, да и ову погрјешку народу разложи и да му отвори очи да лако уочи сигурну пропаст своју, која долази и ако полако, ал ипак сигурно од тих поћних састанака младежи сеоске.

Ми се уздамо у дух и срце свештенства нашега, да ће оно свима силама својима прегнути да исчува из срца младежи наше све оне клице, што су кадре да нагрде и срце и лице њено, и да јој спријече дух и душу у развијању и напредовању своје.

И буде ли у послу томе код свештенства довољно пастирске љубави и ревности, онда неће бити нужде звати, као што би хтјели неки свештеници, на посао тај у помоћ власти политичке, али онда неће бити нужде ни дијелити са власти политичком награду и блажено уживање за постигнути на пољу томе успјех, јер шта ко учини, тому је дио, вели Премудри.

Политичка власт стара се да дјеца долазе у школу, а ми смо дужни старати се да неизађу хладна и гадна срца из школе. Загријати, очистити срца младежи наше да су стална и „непорочна у светињи пред Богом и Оцем нашим . . .“ дужност је цркве и свештенства њена.

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(Митрополитски Црквени Савет) сазван је у своје седнице за дан 15. (28.) октобра о. г.

(Предаја Текелијанума). Дана 25. септембра (8. октобра) о. г. предан је иметак Текелијанума у Будимпешти под управу Саборског Одбора. При предаји су фунгирали: као изасланик министра председника г. Павле Јовановић министарски секретар, а од стране министра просвете г. Исидор Добродолац, од стране пак Саборског Одбора члан овога г. Др. Владислав Манојловић и г. Влада Јовановић главни књиговођа народно-црквених фондова. Предани односно примљени иметак Текелијанума састоји се из куће у којој је Текелијанум и једне побоћне куће, те 670.000 К, у државним и приватним обвезницама и готовини.

(Народни дом.) Канцеларије средишњих автономних звања и народно-црквених фондова пресељене су из досадањих својих просторија у новосазидани Народни Дом.

У Србији.

(Велика Школа.) У Великој Школи, у филозофском факултету, упражњена је катедра историје српске књижевности и катедра за немачки језик с књижевношћу. Компетенти, с потребним документима, треба да се пријаве министарству просвете најдаље до 15. новембра.

(Монашка скупштина у манастиру Раковици). На Михољ-дан састала се у манастиру Раковици XI. редовна скупштина, монашког удружења, коју је отворио Његово Преосвештенство епископ шабачки у име г. митрополита, који због слабости није могао на исту доћи, а у присуству све остале г. г. архијереја, изасланика министарства просвете у лицу начеоника и референта, као и изасланика министарства привреде и многих осталих виђенијих београдских професора. Скупштина је била веома добро похођена. На скупштини изабрани су једногласно: за председника архимандрит *Илирион С. Весич*, за потпредседника архимандрит *Михаило* из Боговађе, за секретаре: јеромонах *Руџић Окановић*, и јеромонах *Сергије П. Ранковић* богослов. А хоће ли се наше монаштво кад год кренути?!

У Русији.

(Јубилеум Владимира Карловића Саблера.) 19. септембра ове године навршио је заменик оберпрокурора Св. Синода у Петрограду, г. *Владимир*

Карловић Саблер, 35 година своје државне службе. Јубилар је свршио Московски универзитет са степеном кандидата права. Након заштите своје дисертације „О застарелу казненог права“ добио је степен магистра, те би позван за професора казненог права на Московском универзитету. За тим поста правни саветник и након тога управитељ Канцеларије Св. Синода, а од 1890. године заменик оберпрокурора Св. Синода. Училишни савет при Св. Синоду и савету Императорског женског патриотичног друштва изабрали су га за почасна члана. Владимир Карловић Саблер ревно суделује у многим добротворним институтима и друштвима. председава у Крестовоздвиженском друштву милосрдних сестара и удружењу за потпомагање невољника у Гавани; замењује председника друштва Петроградског братства Пресвете Богородице; члан је главне управе старања о децијем уточишту и другим институтима. Сад је јубилару 55 година. Поводом овога славља одслужена су молебствија са многолетњем јубилару. Јубилар је у Риму, где се сад налази, добио много поздрава и честитака. Г. Владимиру Карловићу Саблеру нека је и од нас урдна честитка поводом његова јубилеја.

Читуља.

† Михаил Брадаш

умировљени парох у Добрици.

Преминуо је 29. септ. о. г. и сахрањен уз учешће околног свештенства. С покојником се у кратком говору опростио добрички администратор М. Вујић, који је истакао заслуге покојникове око сузбијања румунских насртаја.

Нека је ревносном служи олтара Божјег свегао спомен и вјечна паматъ!

ОД АДМИНИСТРАЦИЈЕ. Умољавају се пошт. претплатници „Српског Сиона“ да претплату за ову годину неодложно пошаљу, јер се година 1902. приближује свом крају, а толики претплатници дугују за целу годину.

Такође се умољавају и дужници „Срп. Сиона“, који дугују за прошле године, да свој дуг што пре измире.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

К. 571./вз 1902.

143 1—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на упражњено место протопрезвитератског помоћника у Вел. Кикинди.

Компетенти имају поднети прописно инстру-

јисане молбенице своје надлежним путем овој конзисторији до 20. октобра (2. нов.) 1902. г.

Епарх. конзисторија у Темишвару 26 септембра (9. окт.) 1902. године.

Председништво.

Бр. 86. 1902.

140 1—1

СТЕЧАЈ.

Умировљеним овдашњег учитеља Аркадија Вуковића остало је једно учитељско место упражњено, које ће се за 1902—1903. шк. годину привремено попунити и на које се овим поново отвара стечај.

Плата је привр. учитељу: 420 К у готовом, 40 К за повторну школу, 182 К у име огрева свога и школског, 21 К за чистиће школе и 1200 К у име закупнине од земље, уз то слободан стан. У случају, да жуп. упр. одбор одобри решење м. пол. општине, онда ће плата привр. учитељу бити следећа: 1000 К у готовом, 182 К у име огрева свога и школског, 40 К за повт. школу, 21 К за чистиће школе и слободан стан.

Дужности су прописане Шк. Уредбом од 1872. године. Добро инструиране молбе ваља упутити на м. шк. одбор до 20 окт. по нов. кал. ког ће се дана и избор обавити.

Изабрани привр. учитељ имаће наступити своје место најдаље до 1. Нов. по нов. кал.

У Мољу 25. септ. (8. окт.) 1902. г.

Сава Лудајић

Душан Јосимовић

перовођа.

председник.

К. 2037./344. ex 1902.

142 1—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на место *сист. парох. помоћника*, са платом III. класе у *Солбору*.

Рок стечају 6 недеља од првог уврштења.

Компетенти имају своје ваљано инструисане молбенице путем својих надлежних власти до горњег рока потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епарх. конзисторије, држане у Новом Саду 26. септ. (9. октобра) 1902.

Конзисторија Бачка.

Ad C. O. 6120/1329. 1902.

137 2—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај ради попуњења двају евентуално и више места стипендијских III. разреда у заклади Ђорђа пл. Сервијеког са стипендијом од 210 круна.

Стипендију ову може получити ученик срп-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ске народности православне вероисповести, који је здрав и сиромашног стања, а навршио је 12 годину.

Питомци III. разреда, могу се временом, ако узмоле, промаћи у више стипенд. разреде са 315 круна и 420 круна и то само ако буду имали све једнако потребну квалификацију и у том погледу имају првенство пред другима, који те стипендије нису уживали.

Крштеним писмом, школском и лечничком сведоџбом и сведоџбом о сиромаштву снабдевене молбенице ваља поднети срп. прав. нар. цркв. саборском одбору у Карловцима најдаље до 21. октобра (3. новембра) 1902. године.

Из седнице срп. прав. нар. цркв. саборског одбора држане у Карловцима, 16. (29.) септембра 1902. године.

Председништво

срп. прав. нар. цркв. саборског одбора.

К. 2217./342. ex 1902.

139 2-3

СТЕЧАЈ

Расписује се поново стечај на упражњено место општинског ђакона у *Бач-Сентомашу*.

Плата је 1000 круна годишње у готовом и 3 ланца 1471/2200 □ хвати земље, на коју ђакон порезу плаћа.

Рок стечају 6 недеља од првог уврштења.

Из седнице епархијске конзисторије, држане у Новом Саду 26. септембра (9. октобра) 1902. године.

Конзисторија Бачка.

Ad III. С. 389. 390. и 391./531. ex 1902.

136 1-3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења професорског места за педагошке науке: педагогику са поресницом педагогије, дидактику и методику са практичним вежбањем у срп. учитељској школи горњокарловачкој расписује се стечај.

Изабраном професору спадаће у дужност предавати горе наведене науке а по околностима и други који предмет тако да испуни седмично 20 часова.

Са истим местом, ако је изабрани за горњу струку потпуно оспособљен гимназијски или препарандијски професор, економична је годишња плата од 2000 круна и станарина од 200 круна, после сваких пет година успешне професорске службе годишњи доплатак од 200 круна, а после 30 година службовања мировина у износу постигнуте плате. Ако је постављени без прописане

потпуве квалификације имаће плату од годишњих 1600 круна.

На ово место могу компетовати они Срби или Српкиње православне вере, који су стекли способњење за предавање горе поменутих наука у којем свеучилишту или у којем вишем педагошкојском заводу или те науке у тим заводима слушали; али првенство имају оспособљени аз горњу струку гимназијски или препарандијски професори. За случај, ако таквих компетената не би било, имаће дотични постављени за годину дана положити испит за професорско оспособљење.

Оспособљени професор ће се у смислу школске уредбе сматрати за две године дана службовања као привремено постављен, а суплент се у опште поставља у привременом својству.

Молбенице своје, којима се имају приложити: крени лист, сведочанство о свршеним наукама, сведоџба о досадањем службовању и сведоџба о религиозно-моралном и политичком поведењу — ваља да компетенти поднесу потписаном председништву најдаље до 25. октобра (7. новембра) 1902. године.

Из седнице срп. прав. нар. школског савета држане у Карловцима, 13. (26.) септембра 1902. године.

Преседништво

срп. прав. нар. школског савета

СТЕЧАЈ.

141 1-1

На упражњено место коровође, код српске црквене певачке дружине у Старом Бечеју.

Плата је коровођи 1000 круна, коју ће месечно унапред из политичне односно црквене општине примати.

Дужности су: певачку дружину обучавати како њезина управа одреди и скором при функцијама управљати; два часа седмично школску децу ноталном певању учити.

Рок је стечају до 25. октобра по ст. кал.

Компетовати могу осим свршених конзерваториста још и они који докажу способност за ово место, а треба своје молбе на председништво српске православне црквене општине да управе. Првенство имају Срби односно који српски знају.

Ово ће се место попунити на три године.

Из седнице црквене скупштине српске православне општине, држане у Старом Бечеју 8. (21.) септембра 1902. године.

У Старом Бечеју 28. септ. (11. окт.) 1902. г.

Стеван Перић

Петар М. Кекић

перовођа.

председник.

О Г Л А С. 135 2—2

У смислу решења срп. прав. цркв. општине Ађанске, од дана 24-тог Септ. 6-тог Октобра т. г. бр. зап. 132. а према одобреном прорачуну од Славне Епарх. Управе, као и од високосл. Школског Савета.

Доле потписана општина расписује дражбу на мањак, ради издавања посла око зидања срп. вероисп. забавишта.

1.) зидар	је посао прелиминиран на	3.466	кр.	45	п.
2.) каменорезачки посао	„	84	„	—	„
3.) Лимарски	„	134	„	—	„
4.) Браварски	„	67	„	40	„
5.) Дунђерски	„	1.491	„	10	„
6.) Столарски	„	1.024	„	—	„
	Свега	6 266	„	95	„

Рефлектанти који горњи посао предузети

желе — дужни су у име пишманлука 10% председнику од прелиминираних своте положити.

Услови, као и трошковник могу се код председника у свако доба видети. Сама дражба одржаће се у Суботу 5./18-тог Октобра о. г. у 2 сата после подне, пред црквеним одбором као повереником општинеким. Општина задржава себи право у случају и скупљем лицитанту посао издати, ако у истоме бољу гаранцију добила буде.

Рефлектанти са стране као и из места немају никаквих путних, ни иних трошкова на општини потраживати.

Ада дана 25-тог Септембра, 8-мог Октобра 1902. године.

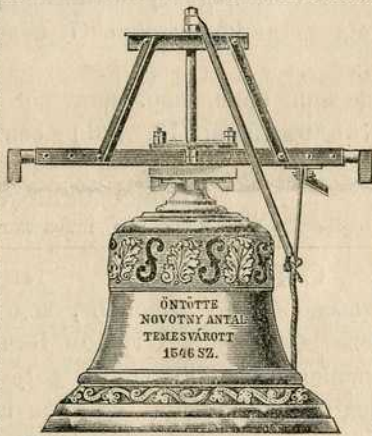
Ђ. Акшамовић
перовођа.

Јаша Мркшић
председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,

која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре 3 провиђена и зато имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначује са звуком других по старој системи ливених звона од 408 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

21— ex 1902. Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленајској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленајском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплата књижара В. Валожина у Београду. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уреднишћу „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима. 1902. 543

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА